

Τον Μάρκο παν στην εκκλησιά, τον Μάρκο παν στο μνήμα ...

Γράφει ο Δημήτρης Νατσιός, Δάσκαλος – Μέλος του ΙΗΑ.

**Θρήνος μεγάλος γίνεται
Μέσα στο Μεσολόγγι.
Τον Μάρκο παν στην εκκλησιά
Τον Μάρκο παν στο μνήμα.**

Στο δρόμο για την τελευταία του μάχη, στο Κεφαλόβρυσο – είμαστε στις 9 Αυγούστου του 1823 – σταμάτησε, ο Μάρκος Μπότσαρης, για λίγο στο ξακουστό μοναστήρι της Παναγίας της Προυσιώτισσας. Προσκύνησε την εικόνα, παρακαλώντας την Παναγία να ευλογήσει τον αγώνα. Έδωσε σε έναν καλόγερο ένα πουγκί με φλουριά, λέγοντάς του:

-Πάρτο και να τα μοιράσεις για την ψυχή του Μάρκου Μπότσαρη.

Ο καλόγερος που δεν είχε δει ποτέ του τον Μπότσαρη, ρώτησε απορημένος:

-Τι; Πέθανε ο Μάρκος Μπότσαρης;

Και απαντά ο ήρωας:

-Όχι, αλλά πηγαίνει να πεθάνει.

(Από άρθρο του Γ. Παπαθανασόπουλου, στις 20 Φεβρουαρίου του 2021).

Όλη η ελληνική ιστορία, από την αρχαιότητα ως τις ημέρες μας, «φωλιάζει» στο προαναφερθέν απόσπασμα. Τον αθάνατο Μάρκο, ξεπροβοδίζουν και τον καρτερούν στο Συναξάρι του Γένους, όλοι οι κοσμοξάκουστοι καπεταναίοι και πολέμαρχοι. Ο Λεωνίδας που πολεμούσε κάτω από την σκιά που έφτιαχναν τα βέλη των «Περσιάνων». (Έτσι βροντοφώναζε στους Τούρκους, ο Νικηταράς, στην μάχη των Δολιανών, που έφευγαν νικημένοι: «Σταθείτε ωρέ Περσιάνοι να πολεμήσουμε!!).

Από την Βασιλεύουσα Πόλη, του γνέφει ο μαρμαρωμένος βασιλιάς μας, κρατώντας το αιματοβαμμένο κεφάλι του στα χέρια, σαν τον Αϊ- Γιάννη τον Πρόδρομο,

«Έτσι καθώς εστέκονταν ορθός μπροστά στην πύλη

Κι άπαρτος μες στην λύπη του», καθώς τραγουδά και ο Ελύτης, και να ψιθυρίζει, «πάντες αυτοπροαιρέτως» πεθαίνουμε εμείς οι Ρωμιοί για την Πίστη και την Πατρίδα. Αυτοπροαιρέτως και ο Μάρκος «πηγαίνει να πεθάνει»...

Αυτό το «αυτοπροαιρέτως», το οποίο αναβλύζει από τις αρχαίες αρτηρίες της γλώσσας μας, προσμένει και τον Παύλο Μελά στην Μακεδονία. «Σκοτώστε με παιδιά, πώς θα μ' αφήσετε στους Τούρκους;», ο Μελάς. «Δεν υπάρχει ένας χριστιανός να μου πάρει το κεφάλι;», ο Παλαιολόγος. Αυτοί δεν καταδέχονταν ούτε τα λείψανά τους να βρουν οι Τούρκοι. Είναι παλιά, αρχαία παράδοση. Ο νεκρός πολεμιστής με κανέναν τρόπο δεν πρέπει να πέσει στα χέρια των εχθρών, για να μην γίνει καύχημά τους και χλεύη για τον νεκρό. Γύρω από το νεκρό σώμα του Πάτροκλου γίνεται δεινή πάλη μεταξύ Αχαιών και Τρώων. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, ο πληγωμένος καπετάνιος, προστάζει το κλεφτόπουλο, να κόψει το κεφάλι του για «να μη το πάρουν τα σκυλιά και μου το μαγαρίσουν!». Αυτό ζητά κι ο Παύλος Μελάς. Και έτσι έγινε. Το ίδιο έκανε και με τα άρματά του, πρόσταξε να δοθούν στο γιο του.

**«Του αντρειωμένου τ' άρματα
δεν πρέπει να πουλιώνται
μον' πρέπει τους στην εκκλησιά**

**εκεί να λειτουργούνται»,
λέει το δημοτικό τραγούδι.**

Και σύμφωνα με το κλέφτικο αυτό έθιμο κι ο Κίτσος Τζαβέλας, το άχρηστο πιο σπαθί εκεί το αφιερώνει.

Στη μάχη της Κλείσοβας στο Μεσολόγγι-του Ευαγγελισμού στα 1826-εχθρικό βόλι σπάζει στα δύο το σπαθί του Κίτσου Τζαβέλα, χωρίς να αγγίζει τον πολέμαρχο. Όλοι τότε είπαν πως ήταν θαύμα της Παναγίας. Κι ο Τζαβέλας αφήνοντας για μια στιγμή τη μάχη, πηγαίνει στην εκκλησία της Αγίας Τριάδος. Προσκυνά ευλαβικά το εικόνισμα της Ευαγγελίστριας και της αφιερώνει τα κομμάτια απ' το σπαθί του λέγοντας:

-Παναγιά μου, σήμερα όπου σε γιορτάζουμε, σου αφιερώνω τούτο και βόηθα τα παλληκάρια να νικήσουμε τον εχθρό. Η Θεοτόκος έστερξε στην παράκληση του Τζαβέλα και του χάρισε δοξασμένη νίκη. (περ. «ΓΝΩΣΕΙΣ», τ.3, σελ. 81, Μάρτιος 1958). Οι αγωνιστές τιμούσαν τα άρματά τους. Ήταν για εκείνους τα άγια των αγίων και ξεχωριστά τα σπαθιά τους. Τα θεωρούσαν άρματα της παλληκαριάς. Το κλεφτόπουλο που ξεψυχάει, για στερνή χάρη ζητά απ' τη μάνα του. «Φέρε μου το σπαθάκι μου, μάνα να το φιλήσω».

Και του Μάρκου Μπότσαρη το νεκρό σώμα, το σήκωσαν στους ώμους τους οι Σουλιώτες και θρηνώντας το πήγαν πρώτα στο μοναστήρι του Προυσού. Εκεί γιατροπορευόταν ο Καραϊσκάκης. Το έμαθε και πήγε σέρνοντας και φίλησε με δάκρυα τον νεκρό, λέγοντας:

-Άμποτε, ήρωα Μάρκο, κι εγώ από τέτοιο θάνατο να πάω. Και πήγε από τέτοιο θάνατο, που θάνατος δεν λογιέται...

Και όπως λέει και η εκκλησία μας την αγιότητα μόνο οι άγιοι την αναγνωρίζουν, έτσι και την αληθινή παλληκαροσύνη, μόνο τα πραγματικά παλληκάρια την κατανοούν και την αποθαυμάζουν. Στο πόλεμο της Μαράτης, κοντά στην Άρτα, κατά το 1821, γνωρίστηκε πρώτη φορά ο Καραϊσκάκης με τον Μάρκο Μπότσαρη. Βρέθηκε στο ίδιο ταμπούρι-πολεμίστρα και θαύμασε την παλικαριά του κι απόρησε τόσο πολύ, που αργότερα συνήθιζε να λέει πως δεν είδε άλλη φορά άνθρωπο γενναιότερο. «Σαν τον Μάρκο ήρωα, μάνα δεν ξαναγεννάει», έλεγε.

Και όταν η ρίζα είναι σουλιώτικη και τα κλωνάρια της γίνονται ωραία. Όταν η γυναίκα τού Μάρκου έμαθε τον θάνατό του, έτυχε να χτενίζει

τον γιο της, αγόρι έντεκα ετών. Άρχισε να μοιρολογεί το χαμένο ήρωά της. Ο μικρός δεν την άφηνε να κλαίει.

Ο πατέρας, έλεγε, σκοτώθηκε για την πατρίδα και η ψυχή του πάει στον παράδεισο. Μην κλαις! Να βγάλεις τα μαύρα και να μ' αφήσεις να πάω στον θείο μου, (τον Νότη Μπότσαρη), να πολεμάω μαζί του. Να μου δώσεις άρματα και άλογο, μπορώ να τα κρατώ. Θέλω να πάρω το αίμα τού πατέρα μου....

Να κλείσω, τέτοιες μέρες που γιορτάζουμε το Ρόδον το Αμάραντον της Ορθοδοξίας, την Θεοτόκο, με την προσευχή του Κεφαλλονίτη Επισκόπου Κερνίτζης και Καλαβρύτων και Δασκάλου του Γένους, Ηλία Μηνιάτη (1669-1714):

«Έως πότε, πανακήρατε Κόρη, το τρισάθλιον γένος των Ελλήνων έχει να ευρίσκεται εις τα δεσμά μιας ανυποφέρτου δουλείας;... Αχ! Παρθένε! Ενθυμήσου πως εις την Ελλάδα πρότερον, παρά εις άλλον τόπον, έλαμψε το ζωηφόρον φως της αληθινής πίστεως. Το ελληνικόν γένος εστάθη το πρώτον οπού άνοιξε τας αγκάλας και εδέχθη το θείον Ευαγγέλιον,... το πρώτον οπού αντεστάθη των τυράννων, οπού με μύρια βάσανα εγύρευαν να εξερριζώσωσιν από τας καρδίας των πιστών το σεβάσμιόν σου όνομα. Τούτο έδωσε εις τον κόσμον Διδασκάλους, οι οποίοι, με το φως της διδασκαλίας των εφώτισαν τας ημαυρωμένας διανοίας των ανθρώπων... Και αν ετούται μας αι φωναί δεν σε παρακινούσι εις σπλάγχχνος, ας σε παρακινήσωσι τα πικρά δάκρυα, οπού μας πέφτουσιν από τα ομμάτιά μας...».

**Δημήτρης Νατσιός. Δάσκαλος – Μέλος του ΙΗΑ.
Κιλκίς.**

Τα άρθρα που δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του ΙΗΑ εκφράζουν αποκλειστικά τους συγγραφείς – μέλη του ΙΗΑ. Η ιστοσελίδα του ΙΗΑ δεν λογοκρίνει, ούτε επεμβαίνει σε άρθρα – κείμενα των μελών του ΙΗΑ.

[INTERNATIONAL HELLENIC ASSOCIATION](https://professors-phds.com/)

Πηγή : <https://professors-phds.com/>